

• Вікно відновлення

Вітер не полониш, сонце не погасиш

Світ ледве оговтувався від шоку, завданого людству і міжнародній економіці пандемією коронавірусу. До по-втома-штабного вторгнення росії в Україну залишилося сім місяців...

Тоді, 22 червня 2021 року, під залитою сонцем бляктию неба над вистиглими пшеничними полями Буджаку, на якій от-то мали заходити комбайни, заполотили вітряки (не дон-кітівські, втім, про це — настоанку), здатні перетворити вільний вітер у синергію енергетичної свободи. Якщо бути точнішим, то того дня відбувалася урочиста подія — етно-гастрофестиваль «Пінкі під вітряками» — з нагоди запуску першої черги Дністровської ВЕС (прогнозована потужність — 100 МВт, перша черга — 40 МВт), яку дочірня компанія VR Capital Group «Елемент Енерджі» ввела в експлуатацію у травні того ж року 2021-го.

Вітрова генерація — перспектива Причорноморського краю

Виступаючи на тому «Пінкі під вітряками», засновник і президент VR Capital Group Річард Дейт, наголосував як з'ясувалося — пророче, що він відбудеться за видобувні ресурси: там, де є вагомі поклади корисних копалин — нафта, газ, унікальні руди і мінерали, коштовні каміння, там завжди спалахує борбота за можливість їх видобувати і торгувати ними. А от за Сонце і вітер — який сенс воювати? Іх не вкрадеш і не пропадеш.

«Зелена енергія для України — це енергетична безпека, бо вона виробляється за допомогою вітру і Сонця, а не за рахунок імпортного газу. Чим більше зеленої енергетики буде в Україні, тим сильнішою її спроможністю буде ваша держава», — казав тоді Річард Дейт.

І в своїх прогнозах він щов знатно дали: «Це лише початок майбутнього України. Зелена енергія у майбутньому використовуватиметься не просто для виробництва електроенергії, а й для отримання зеленого водню. Європейський Союз уже обрав Україну стратегічним партнером для постачання зеленого водню. Ми хочемо бути частиною цього майбутнього, хочемо інвестувати та будувати більше зеленої енергії. Ми віримо, що Україна постачатиме зелений водень трубопроводами до Західної Європи. І Європа залежатиме від українського водню замість російського газу».

На жаль, на той момент уряд України вже має борги перед інвесторами за так званім «зеленим тарифом» (винаугора за видобування електроенергії з відновлювальних джерел), а відтак дякі від сперспективних проектів вітрової та сонячної генерації «засвіли» до вирішення суперечливих питань. Повномасштабне вторгнення росії в Україну відіклало «виріщення цих питань», м'яко кажучи, у довгу шухляду. Відтак розширення розпочатих проектів, а тим паче впровадження нових ініціатив стали на гальму.

Довідково. Дністровська ВЕС — один з найбільших проектів прямих іноземних інвестицій (59 мільйонів євро), реалізованих в Україні у 2020 році. Працюючи на повну потужність (100 МВт), вона здатна виробляти 360 млн кВт/год, на рік, чого достатньо, щоб забезпечити електроенергією до 180000 домогостів упродовж року (це близько 1/5 домогостів Одескої області). І, що не менш важливо, працюючи на відновлювальній енергії, вона запобігла б викиданню в атмосферу 280000 тонн CO2 (у порівнянні з традиційними електростанціями, які працюють на викопному паливі).

Окрім уже згаданої Дністровської ВЕС, на Одещині

Foto Ольги Сірої.

розташовані ще дві із діючої нині топ-п'ятік українських вітроелектростанцій — ТОВ «Юніс Енерджі» (сумарна потужність 76,5 МВт) та ТОВ «Овід-Вінд» (32,67 МВт).

І саме використання енергії вітру пом'якшило проблему вимкнення електроенергії в Одеській області. «Коли були пошкоджені автотрансформатори на підстанції в регіоні, вітропарки, розташовані на Одещині, змогли забезпечити електроенергією критичні інфраструктури і близько 100 тисяч споживачів», — казав у квітні 2023-го тоді що заступник міністра енергетики Юрій Власенко.

Цю інформацію в ефірі «Українського радіо Одеса» підтвердив і гендиректор ДТЕК Одеські електромережі Дмитро Григор'єв: «Вітрова енергетика забезпечила додаткову потужність у наші мережі, і це була вагома частина. Коли в міній час Одеса та Одеський район споживали 760 МВт, а ми мали під час останніх аварій подавати лише 400, то 50 МВт, які надавав вітропарк, — це була дуже велика частика».

До речі, за оцінками міжнародного агентства IRENA, Україна має найбільший серед країн Південно-Східної Європи технічний потенціал використання відновлюваної енергетики. Певдісумісія стосується саме вітрової генерації. Як стверджують експерти, запорука цією в невелика глибина Чорного та Азовського морів (де встановлюють відвідні системи не надто дорого) плюс технічне забезпечення такого будівництва з використанням потужності наявних портів (яких є тут, які у перспективі знову працюватимуть на економіку нашої держави).

Але це можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто України — споживає близько 1100 МВт. Але можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто України — споживає близько 1100 МВт. Але можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто України — споживає близько 1100 МВт. Але можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто України — споживає близько 1100 МВт. Але можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто України — споживає близько 1100 МВт. Але можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто України — споживає близько 1100 МВт. Але можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто України — споживає близько 1100 МВт. Але можливість віддалена — та об'єкт необхідно спроектувати, збудувати і ввести в експлуатацію. Та її втіленням є здатність зі залізничними проєктами залучатися навіть не місяці, а роки (тим більше, з огляду на загрозу вірохів обстрілів потенційних будівельних майданчиків у морі).

Реалістичніше наразі виглядає ідея, про яку говорили ще наприкінці 2022-го і до якої, з огляду на критичну ситуацію з енергозабезпеченням регіону, повернулися на початку минулого літа, — розміщення трьох плавучих станцій (суден) біля Одеси, Южного та Ізмаїла. Кожна така станція здатна генерувати 250 МВт енергії, тобто сумарно — 750 МВт. Багато че чи мало? За даними «Укренерго», внаслідок ворожих атак Україна втратила понад 9000 МВт потужності. То, як бачимо, 750 МВт — генерація досить вагома.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко для порівняння навів кілька цифр: «Один атомний блок — це 1000 МВт. Київ — найбільше місто

людина і час

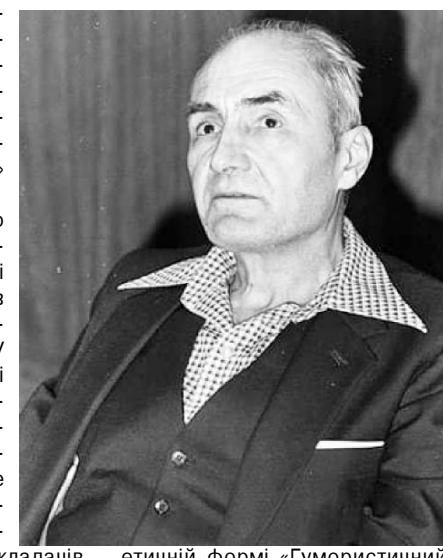
Творчість репресованих шістдесятників Одеси

(С. Караванський, О. Різниченко, В. Барладян-Бирладник)

Е щонайменше два інформаційні приводи для публікації на шапках «Чорноморських новин» цієї статті відомого літературознавця, кандидата філологічних наук, доцента кафедри теорії літератури та компаративістики Одеського національного університету ім. І. Мечникова Миколи Пащенко. По-перше, серпень — місяць народження Василя Барладяна-Бирладника (23.08.1942 — 3.12.2010), а по-друге, ім'я цього талановитого поета, історика мистецтва, публіциста й активного учасника руху опору тоталітарній системі недавно увічнене у назві однієї з вулиць (колишня Омська) на цьому місті. Як відтепер закарбоване на мапі Одеси Ім'я є ще одним славного нашого земляка — знаного мовознавця, поета, перекладача, понад 30-літнього «в'язня радицьких таборів Святослава Караванського (24.12.1920 — 17.12.2016): на його честь перейменована одна з центральних вулиць — Жуковського.

Статтю, віміщено у збірнику «Осягнення художності: рецепція літературознавчого та художнього тексту» (Одеса, «Астропрінт», 2021), передруковану з люб'язної згоди автора.

Українське національне відродження 1960-х років позначилося сплеском активності свідомої частини українців у відстоюванні державної незалежності, національної самоідентичності та, зокрема, культурної своєрідності. Як наслідок, відродження, як і в передні часи, проявилось, перш за все, у захисті гуманістичних цінностей, у змаганнях країн представників українства за найважливіший чинник національної ідентичності — за українську мову. До такої мовної революції, яка завжди виступала як зовнішня, видима форма виявлення революції «методологічної» [2 (910), 41], виявилася причиною у першу чергу «культурної» інтелігенції.

Осередками, навколо яких групувалися національно-патріотичні сили, стали виши, в Одесі — філологічний факультет ОДУ ім. І. Мечникова. В тій же ділакі 60-ти приїхала на факультет і талановита молодь, яка сьогодні репрезентує вже середине і старше покоління журналістів, письменників, науковців, викладачів Одеси та інших регіонів України. В один і той же час філологічну освіту здобували Святослав Караванський, Олекса Різник (після другого ув'язнення — Різниченко), Василь Барладян (після ув'язнення — Барладян-Бирладник).

* * *

С. Караванський (народився в Одесі у 1920 році), вступивши у 1941-у в національно-визвольні змагання, брав участь у воєнних діях під проводом ОУН, а потім представляв ОУН-УПА на Одесині, займаючись підпільнюючою діяльністю. З 1944-го відбував 25-річне покарання як політв'язень, однак у 1960-у був звільнений досліжкою, після чого зміг продовжити навчання в університеті. Ще в період ув'язнення почав писати «Словник рим української мови», робив переклади із західноєвропейської поезії. Пізніше видав кілька словників складної української лексики, науково-популярні праці із секторією української мови, завдання яких вбачав у протистоянні асиміляційним процесам в національній мові, зумовлені засиллям російсько-комовної лексики [1]. Початки поетичної творчості С. Караванського позначені концепційним топонімом «рудник Матросова». Там з'являється вірш «Батькові» (...), що застівчіше усвідомлення поетом свого призначення і вибору в цьому житті:

Вічнайдущій віків змагання
Розвели нас на довгі дні...

Така самосвідомість екстрапоється і на оточення, стає критерієм гуманістичних цінностей, міркою світу окремої людини. З моменту ув'язнення його реальний світ був звужений до невеличкого кола близьких йому людей, світ же уявний, підкріплений власним життєвим досвідом і знаннями, на той час був уже досить багатим. Нім вин жив, його він поетизував і водночас ненавідав.

Творчий метод поета визнає увагу до особистості, неповторних рис, феноменальних характеристик людських спільнот. Він — в опозиції до влади, до всього, що обмежує свободу особистості, наділеної християнською моральною. В лірико-драматичній «Сценіці» словами Пастира висловлюється важливіший принцип екзистенційного світоглядування, волевиявлення автора і героя:

Бач, слово Боже
має іти від серця...

...Той, хто у серці
має іску Божу,
Столь, мов скеля,
до кінця за правду... (...)

Концептуальне бачення світу людини, якого недосконалості, суперечності, що розділяють спільність і подвоюють «я» людини, поет екстраполює на сьогоднішній йому апостолів у літературі. Свідченням цьому є поезія-алюзія з абревіатурую

заголовку «П. Г. Т.» — прозорий напік на П.Г. Тичину.

Образний світ і стильове розмежування О. Різниченка прочитується через урізноманітнення, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановими поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановими поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (1981), політичними анекдотами в по-

вираженні гостроемоційних переважаючих съогоденности життя.

Тож еволюціонування О. Різниченка прочитується через

міжвидову съогоденность, ускладнення, а відтак і синтезування жанрово-родових ознаками, так і з рівнем художності — мірою власне високого мистецтва. Таке розміття та індивідуальна неповторність творів за жанрами, тематикою, стилем поета означає сам, компонуючи збірки творів із різноплановыми поезіями «Ярина» (

• Варто знати

Кілька цікавих фактів про людський мозок

Чи відновлюються нервові клітини, чи повинен мозок бути великим і чи правда, що діти зарозуміні, ніж раніше?

За різними відомостями, у головному мозку людини міститься від 85 до 95 млрд нейронів, які, у свою чергу, мають трильні з'єднання, або синапси (зон контактів між нейронами та іншими збудниками). Найвища швидкість передачі інформації між нейронами становить близько 400 км/год.

Раніше припускали: чим розуміння людина, тим більших розмірів має бути її розумовий орган. Але це не так. Мозок неандертальця був на 10% більшим, ніж мозок Homo sapiens. У Альтеріа Ейнштейна важив 1230 грамів — на 10% менше, ніж середньостатистичний. А от щільність нейронів мозку вченого була вищою за середню. Отож, насправді важлива не так його вага, як кількість зв'язків між нейронами: що й більше, то вищий інтелект і прагнення мозку.

Важливу роль у розумовій діяльності відіграє кореляція між масою певних відрізків мозку та різними показниками когнітивних здібностей. Адже, нагадаємо, права пікулу відповідає за сприйняття, опрацювання та формування немовленявої інформації, просторову орієнтацію, емоції, скількість до музики, а ліва — контролю мовлення, здібності до читання та письма, запам'ятування, аналітичне мислення, математичні спроможності.

Мозок збирає інформацію про все, що ми бачимо, думаемо або робимо. Нейрони перенесують інформацію, і чим краще взаємодіють ці пікулу, тим вищим є наш інтелектуальний кофіцієнт.

Середній мозок чоловіка більший від жіночого на 10%, але в жіночому є більше нервових клітин, тому він швидший.

Мозок дихає. Його маса становить лише 2% від маси тіла людини, але сама він споживає п'яту частину всього кисню, який циркулює в крові. У процентному співвідношенні це більше, ніж потребує будь-який інший орган. Через це мозок найостріше реагує на нестачу кисню.

Мозок є найбільш енергоспів-

ратним органом нашого організму. У звичайних умовах він споживає 10% усієї енергії, а за критичних розумових навантажень — до 25%.

Мозок витрачає всю цю енергію на процеси мислення:

— Лінійні візуальні мислення: здатність людини проводити операції порівняння різних зображення та їхніх деталей; уміння продовжити, доповнити, відновити зображення за фрагментами.

— Структурне візуальне мислення: вміння бачити закономірні зв'язки в організації елементів зображень, оперувати цими закономірностями, мислити за аналогією.

— Понятійно-інтуїтивне мислення: пов'язане з особистим досвідом, характеризується можливістю людини самостійно розбиратися в матеріалах.

— Понятійно-логичне мислення: уміння бачити зв'язки і залежності між предметами та явищами.

З даними Лабораторії нейропівліації Університету Південної Каліфорнії, середній мозок генерує 48,6 думки на хвилину. Це близько 70000 думок на день. Із них 95% — повторювані випадково, а близько 80% — негативні: самокритичні, пессимістичні, безрадісні.

Під впливом умов, наприклад, надходження великого обсягу інформації, утворюються нейронні зв'язки між ними. І тут варто згадати про роки наявності. Мозок пластичний упродовж усього життя, але найактивніші змінності відбуваються в дитинстві.

Згідно з дослідженнями, сила речовини зменшується в гіпокампі, префронтальній корі та мигдалеподібному тілі. Чрез це погіршується пам'ять, сон та апетит, зростає тривожність, почуття пропнин та безнадії, зникає мотивація. Під час депресії також можлива зміна біохімії мозку. Як наслідок — недійність відчуває задоволеність.

Симптоми, які сигналізують про депресію, — це, передусім, пригнічений стан, втрати інтересу до будь-яких занять, неможливість відчувати радість, пасивність, тривожність, постійна сонливість або ж безсонія, низька концентрація уваги, поганий апетит, низька самооценка.

На противагу гаджетам, на

ка, думки про самогубство, стійке відчуття пропнин.

Наслідком збою у роботі мозку можуть стати шизофренія, bipolarний розлад тощо.

Учені досі не дійшли єдиної думки про те, чи призводить стрес до розвитку раку. Але це точно той фактор, який сприяє прогресуванню вже наявної хвороби. Відомо, що ракові клітини поширяються внутрішнimi органами через кровоносні судини або з допомогою лімфатичної системи. Адреналін, який є раковим клітинам з великою швидкістю переміщатися в інші частини організму.

Ключову роль у функціонуванні мозку відіграє сон, під час якого відбувається відновлення його клітин. Нестача сну може привести до погріщення пам'яті. Коли ми спимо, розумовий орган обробляє інформацію, набути за день, і закріплює її. Якщо недоспіємо, цей процес порушується, і ми забувамо те, що вивчали або чули напередодні. Брак сну спливає на нашу здатність концентруватися, зумовлює уповільнення реакції на ситуації, коли необхідно ухвалити рішення.

Відсутність сну сприяє зниженню продуктивності, засилу, але досить пізно: засилу виникає вже після 2-3 днів недоспіння.

Коли ваки спирається на негативну, депресивну, мозок зазнає непотрівних змін — деякі його частини змінюються, втрачають об'єм і рівень речовини.

Згідно з дослідженнями, сила речовини зменшується в гіпокампі, префронтальній корі та мигдалеподібному тілі. Чрез це погіршується пам'ять, сон та апетит, зростає тривожність, почуття пропнин та безнадії, зникає мотивація. Під час депресії також можлива зміна біохімії мозку. Як наслідок — недійність відчуває задоволеність.

Симптоми, які сигналізують про депресію, — це, передусім, пригнічений стан, втрати інтересу до будь-яких занять, неможливість відчувати радість, пасивність, тривожність, постійна сонливість або ж безсонія, низька концентрація уваги, поганий апетит, низька самооценка.

Щоб злагодити ним організм — пийте молоко.

Крім кінних, мозку необхідні сіалові кислоти. Вони відіграють незамінну роль у міжклітинній взаємодії, комунікації, передачі та зберіганні інформації. Містяться в молоці, зокрема ков'ячому та козячому.

Холін — це вітаміноподібна сполука, яка використовується для вироблення ацетилхоліну. Він є однією з ключових хіміческих сполучок мозку, задіяніх у пам'яті. Найвищий вміст холіну — в печінці, нирках, серці, легенях тварин, яких споживають у їжу, та яєчному жовтку.

Вітамін В1 функціонує як частина коферменту в системах, які виробляють енергію, особливо тих, що беруть участь у метаболізмі углеводів і розщепленні глікози з виділенням енергії. Він відіграє роль у проведенні нервових імпульсів. Дефіцит тіаміну може спричиняти погріщення короткоспічної пам'яті, затяжна звільненість від дративів. Найкращі джерела вітаміну В1: насіння, горіхи, паростки пшениці, дріжджі, свінina, вівсяні пластинки, житний хліб, обліпиха, печінка, куряче філе, цільнозерновий рис, бобові, бобові, дріжджі, яйця.

Фолієва кислота (вітамін В9) необхідна для поділу і підтримки клітин, утворення ДНК і РНК, синтезу і розщеплення амінокислот. Міститься в листових овочах, бобових, грибах, яйцах, м'ясних супродуктах (печінці, нирках), дріжджах.

Вітамін В11 сприяє збереженню пам'яті. Адреналін, який є раковим клітинам з великою швидкістю переміщатися в інші частини організму.

Ключову роль у функціонуванні мозку відіграє сон, під час якого відбувається відновлення його клітин.

Відсутність сну сприяє зниженню продуктивності, засилу, але досить пізно: засилу виникає вже після 2-3 днів недоспіння.

Симптоми, які сигналізують про депресію, — це, передусім, пригнічений стан, втрати інтересу до будь-яких занять, неможливість відчувати радість, пасивність, тривожність, постійна сонливість або ж безсонія, низька концентрація уваги, поганий апетит, низька самооценка.

• Анонс

Не мирні. Та й чи люди?
Сьогодні розпочинається прокат документального фільму «Мирні люди» Оксани Карпович. Перед стартом показів режисерка відвідає п'ять українських міст — Львів, Одесу, Київ, Харків і Дніпро, де представить стрічку і проведе сесію питань-відповідей із глядачами та глядачками.

Фільм складається з переходів між розмовами росіян і пейзажами українських міст та сіл, що постраждали від війни. З початку повномасштабного вторгнення українські спецслужби опублікували сотні переходів телефонних дзвінків російських військових. Чи не найбільший інтерес викликають розмови окупантів з іншими близькими в росії. Голоси «мирніх», цивільних — матерів, дружин, дітей — розкривають очі не лише на хід так званої «спецоперації», а й на жалівий внутрішній світ супільноти, яке ст縕ть за її виконанням. Саме з таких переходів складається стрічка, що досліжує природу російського імперіалізму і колоніалізму, роль пропаганди у вторгненні й торкається питання колективної відповідальності росіян і росіянок.

Для Оксани Карпович цей фільм став другою режисерською роботою. Вона відома своєю стрічкою «Не хвильося, двері відчиняйся», а на

початку повномасштабного вторгнення працювала локальною продюсеркою для іноземних новин.

В Одесі показ «Мирні людей» відбудеться завтра, 30 серпня, о 19.00 у кінотеатрі «Сінема Сіті» в ТРЦ FontanSky Center (Семафорний провулок, 4) за підтримки ініціативи «Кіномісія» від громадської організації «Кульпіровіт». Оксана Карпович.

• До уваги громадськості

Повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферу

ПП «КАЗАНТІП»

ПП «КАЗАНТІП» інформує про намір отримати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферу.

Юридична адреса підприємства: 67701, Одеска обл., м. Білгород-Дністровський, вул. Михайлівська, 25, каб. 44.

ПП «КАЗАНТІП» здійснює свою діяльність за адресою: Одеська обл., Ізмаїльський р-н, територія Вільївської міської ради, в урочищі Вільївські піски, квартали 10, 11.

Код ЕДРПОУ — 31631333.

Основний вид економічної діяльності за КВЕД — надання в оренді та експлуатація власного та орендуваного нерухомого майна, код 68.20.

Підприємство має позитивний висновок оцінки впливу на довкілля.

ПП «КАЗАНТІП» властований глемпінг для культурно-оздоровчого, рекреаційного, спортивного, туристичного, освітньо-виховного відпочинку населення на лісовій ділянці, що виділена в довгострокове тимчасове користування.

Джерелами утворення забруднюючих речовин на підприємстві є котелі на дереві, парові котли, газові котли, дизель-генератор, КНС, поверхні для смаження.

Основні забруднюючі речовини, що надходять в

атмосферу: оксиди азоту — 0,123 т/рік, оксид вуглецю — 0,057 т/рік, сірки діоксид — 0,0078 т/рік, речовини в вигляді суспензій твердих частинок — 0,062 т/рік, сірководень — 0,09 т/рік, аміак — 0,0019 т/рік, акролін — 0,114 т/рік (без урахування парникових газів).

Ступінь впливу об'єкта на атмосферне повітря допустимий, він належить до другої групи та підлягає постанові на держхоблік, не має виробництв, технологічного устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування.

Заходи щодо скорочення викидів не встановлюються. Дозволені об'єкти викидів не перевищують нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел.

Зауваження т